

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Будівельно-технологічний інститут
Кафедра фізики

СИЛАБУС
освітньої компоненти– ОК 2

Енергозбереження в архітектурі та містобудуванні

Освітній рівень	другий (магістерський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	ОНП «Архітектура будівель і споруд»	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	Лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	РГР	
Форми семестрового контролю	Іспит	

Викладач:

Бурлак Г.М., к.ф.-м.н, доцент demiga89@ogasa.org.ua

Вивчення даної дисципліни ПОКЛИКАНЕ СПРИЯТИ ФОРМУВАННЮ У МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ СИСТЕМНИХ ЗНАНЬ НОРМАТИВНИХ БУДІВЕЛЬНИХ АКТИВ УКРАЇНИ ТА ЇХ НОВІТНІХ ЗМІН ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ В АРХІТЕКТУРІ І МІСТОБУДУВАННІ ОСНОВНИХ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ (КЛІМАТИЧНИХ, ТЕПЛОТЕХНІЧНИХ, СВІЛОТЕХНІЧНИХ) І ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ФАКТОРІВ ТА НАВЧИТИ СТУДЕНТІВ ВИБИРАТИ РАЦІОНАЛЬНІ ПРОЕКТНІ РІШЕННЯ, ЯКІ СПРИЯТИМУТЬ ЗМЕНШЕННЮ ТЕПЛОВТРАТ І ТЕПЛОНаДХОДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ МІСТ ТА В ЇХ БУДИНКАХ.

Дана дисципліна призначена для теоретичної і науково-дослідної підготовки студентів до розробки розділу «Енергозбереження в архітектурі та містобудуванні» у випускній роботі магістра зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за загальними та професійними дисциплінами першого (бакалаврського) рівня: Архітектурне проектування; Будівельна фізика.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

ПРН 4. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.

ПРН 8. Організувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проєктів;

зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

ПРН 9. Застосовувати енергоефективні та інші інноваційні технології при проведенні наукових архітектурно-містобудівних досліджень та прийнятті комплексних архітектурно-містобудівних рішень.

ПРН 11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики.

ПРН 13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПРН 17. Викладати спеціальні навчальні дисципліни з архітектури та містобудування у закладах вищої освіти.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- нові нормативні документи України та їх новітні теоретичні вимоги щодо необхідності підвищення енергоефективності в сучасній архітектурі і містобудуванні;
- вимоги щодо теоретичних обґрунтувань енергозбереження та теплозахисту в архітектурі і містобудуванні;
- теоретичні підстави сучасних енергозберігаючих технологій в містобудуванні та архітектурі;
- сучасні сонцезахисні засоби в архітектурі і містобудуванні;

розуміти:

- особливості сучасних аналітичних обґрунтувань рішень енергозбереження та теплозахисту в архітектурі і містобудуванні;

володіти:

- методикою аналізу енергоефективності планувальних рішень забудови територій міст;
- методикою розрахунку тепловтрат і тепло надходжень в міських будівлях;
- методикою теплотехнічного розрахунку сучасних огорожувальних та світлопрозорих конструкцій будівель і їх вибору в архітектурі;

вміти:

- аналізувати та застосовувати основні норми і закони України задля сприяння підвищення енергоефективності в архітектурі і містобудуванні;

- застосовувати знання законодавства та державних стандартів для підвищення енергоефективності архітектурно-містобудівного проектування;
- розробляти аналітичні рішення по створенню комфортного мікроклімату на території забудови міст і зменшенню тепловтрат і теплонадходжень в їх будівлях;
- досліджувати існуючі альтернативні джерела енергії в сучасній архітектурі та містобудуванні і застосовувати їх у своїх наукових та архітектурно-містобудівних проектах;
- досліджувати та вдосконалювати забезпечення інсоляції та природного і штучного освітлення в забудові міст і сучасних будівель різного призначення;
- досліджувати та вдосконалювати забезпечення інсоляції та природного і штучного освітлення в забудові міст і сучасних будівель різного призначення;
- досліджувати та вдосконалювати сонцезахисні засоби захисту території забудови і будівель від перегрівання відповідно нормативних вимог;
- досліджувати та вдосконалювати сучасні енергоефективні технології освітлення міст та будівель – оптоволоконні та світлодіодні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
1.1	Нормативи. Аналіз нових нормативних документів України щодо підвищення енергозбереження в архітектурі і містобудуванні.	2	2	–	8
1.2	Енергозбереження. Аналіз світового та вітчизняного досвіду впровадження сучасної енергозберігаючої архітектури.	2	2	–	8
1.3	Кліматологія. Аналіз клімату міста та вибір для нього енергоефективних раціональних планувальних рішень забудови	4	4	–	10
1.4	Теплозахист. Теплова оболонка будівель і сучасні методи підвищення її енергоефективності.	2	2	–	10
1.5	Інсоляція і сонцезахист. Аналіз сучасних методів підвищення енергоефективності при інсоляції і сонцезахисті забудови.	4	4	–	12
1.6	Освітлення. Природне освітлення і аналіз підвищення енергоефективності сучасних світлопрозорих конструкцій будівель.	2	2	–	10
	Всього	16	16	-	58

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний рівень оцінювання щодо отримання оцінки «задовільно» за навчальною дисципліною «Енергозбереження в архітектурі та містобудуванні» складає 60 балів і може бути досягнутий з мінімальних та максимальних оцінок за наступними засобами оцінювання – РГР, доповіді студентів, поточний або підсумковий контроль знань – *іспит* – п.4.1 РП.

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Засоби оцінювання	Кількість у семестрі		
Розрахунково-графічна робота	1	20	30
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань (стандартизовані тести)	2	15	25
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – Іспит	1	25	45
Разом		60	100

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Вітвицька Є.В. Розробка енергоефективних планувальних рішень забудови міста з урахуванням клімату: *навчальний посібник*. –О.: ОДАБА, 2018. –144с.
2. Вітвицька Є.В., Бондаренко Д.О. Врахування нормативних параметрів клімату міст України у архітектурному проектуванні: *навчальний посібник*. –О.: ОДАБА, 2015. –261с.
3. Тимофєєв М.В. Комплексна оцінка кліматичних умов житлової забудови: *навчальний посібник* / М.В. Тимофєєв, О.В. Сергейчук, Г.В. Шамріна. –О.: К., КНУБА, 2015. – 128 с.: укр. мовою.
4. Розрахунок природного освітлення та проектування світлопрозорих елементів на фасадах будівель: *навчальний посібник* /під редакцією Є.В. Вітвицької. –О.: ФОП «Фрідман О.С.», 2014. – 154с.
5. Вітвицька Є.В. Акустика залів: *навчальний посібник*. –О.: Астропринт, 2002. –144 с.: укр. та рос. мовами.
6. Світлопрозорі конструкції будівель: *навчальний посібник* / під ред. д-ра техн. наук, проф. Підгорного О.Л. –К.: КНУБА, 2005. – 282с.: укр. мовою.
7. Бурлак Г.М., Вілінська Л.М. Методичні вказівки конспект лекцій з навчальної дисципліни «Будівельна фізика та енергозбереження в архітектурі і містобудуванні» для студентів освітнього рівня «магістр» за галуззю знань 19 Архітектура та будівництво із спеціальності 191 «Архітектура та містобудування». ОДАБА, Одеса. 2019. 75 с.

Державні будівельні норми України, які повинні бути враховані при розробці розділу 3 ВРМ:

Розділ 1 - Врахування клімату міста будівництва.

1. ДСП № 173-96 Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: Мініюстиції України, 1976.
2. ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 Будівельна кліматологія. – К.: Мінрегіон України, 2011.
3. ДБН В.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. –К.: Мінрегіон України, 2019.
4. ДБН В.2.2-9:2018 "Громадські будинки та споруди». -К. Мінрегіон України, 2018.
5. ДБН В.2.2-15-2019. Житлові будинки. - К.: Мінрегіон України, 2019.

Розділ 2 - Підвищення енергоефективності об'єкту.

1. Закон України «Про енергозбереження» – К.: Верховна рада України, 2012.
2. ДБН В.2.6-31:2021 "Теплова ізоляція та енергоефективність будівель" –К. Мінрегіон України, 2021..
3. ДБН-Б.2.2-12-2019 Планування та забудова території. –К., 2019.
4. ДБН В.2.2-9:2018 "Громадські будинки та споруди». -К. Мінрегіон України, 2018.
5. ДСТУ Б В.2.6-189:2013 Методи вибору теплоізоляційного матеріалу для утеплення будівель. –К., Мінрегіон України, 2014.

Розділ 3 - Врахування світлотехнічних вимог.

1. ДСП № 173-96 Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: Мінюстиції України, 1976.
2. ДБН В.2.6-31:2021 "Теплова ізоляція та енергоефективність будівель" –К. Мінрегіон України, 2021..
3. ДСТУ-Н Б В.2.2-27:2010 Настанова з розрахунку інсоляції об'єктів цивільного призначення. – К.: Мінрегіонбуд України, 2010. – 52 с. - *сонячні карти*
4. ДБН В.2.5-28:2018 Природне і штучне освітлення. –К.: Мінбуд України , 2018.
5. ДБН.В.2.2-9:2018 "Громадські будинки та споруди"-К.: Мінрегіон України, 2018.
6. ДБН В.2.2-15-2019. Житлові будинки. - К.: Мінрегіон України, 2019.

Допоміжні джерела інформації

1. Вітвицька Є.В., Тарасевич Д.В. Методичні вказівки по виконанню курсової роботи № 1 на тему: «Розробка архітектурних рішень з урахуванням кліматичних та теплотехнічних вимог» — О.: ОДАБА, 2019, с. 133.
2. Методичні рекомендації з дисципліни «Будівельна фізика» до виконання курсової роботи на тему «Розробка архітектурних рішень з урахуванням світлотехнічних вимог» для студентів освітньо-професійної програми "Архітектура та будівництво" за спеціальністю 191-"Архітектура та містобудування" освітній рівень – перший бакалаврський— О.: ОДАБА, 2022, с. 38.
3. Tarasevych D.V., Bogdan O. V. "The influence of the changes in wind velocity on the outer heat exchange of the buildings" //Bulletin of Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, no. 83, pp. 67-75, 2021
2. Тарасевич Д.В., Богдан О.В. Зміни кліматичних показників України та їх вплив на вибір архітектурно-планувальних рішень // Проблеми теорії та історії архітектури України 2021, №21, с. 232-237, 2021
3. Vitvitskaya E.V., Tarasevych D.V. Changes in lighting standards and their influence on the architecture and energy efficient of modern residential buldings// Bulletin of Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, no. 81, pp. 9-17, 2020
6. Зубов Є.С., Тарасевич Д. В. Дослідження комп'ютерних програм з розрахунку інсоляції та природного освітлення// IV Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Фізичні процеси в енергетиці, екології та будівництві», Одеса, с. 89-94, 2021 р.

7. Чисельний аналіз впливу вологості на поширення тепла в будівельних матеріалах /О. М. Писаренко, Л. М. Вілінська, Г. М. Бурлак // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Енергетичні та теплотехнічні процеси й устаткування. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – № 11(1233). – С. 68–72. – Бібліогр.: 7 назв. – ISSN 2078-774X. – doi: 10.20998/2078-774X.2017.11.11.
8. Бурлак Г.М., Вілінська Л.М., Писаренко О.М. Штучне освітлення історичного центру міста.// IV Міжнародна науково-практична конференція «Архітектура історичного Києва. Феномен урбанізованих ландшафтів» Київ 23-24 листопада 2018 р. С.18-19
9. Бурлак Г.М., Вілінська Л.М., Писаренко О.М. Світлотехнічний аудит в системі енергозбереження // II Міжнародна науково-технічна конференція «Актуальні проблеми енергоресурсозбереження та екології» м. Одеса. 12-13 грудня 2018. С.97-98
10. Бурлак Г.М. Система підтримки оптимального мікроклімата в жилих приміщеннях // Матеріали 75-й науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу академії. ОДАБА, 21-22 травня 2019 р.